

Minder omzet dankzij OM

Steeds vaker doet het Openbaar Ministerie strafzaken zelf af. Veel strafrechtadvocaten zien door de gestage groei van het aantal OM-beschikkingen hun omzet fors teruglopen. 'Vorig jaar had ik een kwart minder winst.'

Michel Knapen

Woensdag 14 september 2011. Maandag 11 november 2013. Dagen waarop advocaten in Den Haag protesteerden, omdat ze het niet eens waren met de bezuinigingen. Die zouden ertoe leiden dat justitiabelen een slechtere toegang tot het recht zouden krijgen, wat weer ten koste zou gaan van de rechtsbescherming.

Het werd advocaten wel verweten dat zij eigenlijk protesteerden omdat ze de bezuinigingen vooral in de eigen portemonnee zouden voelen. Minder klanten betekent simpelweg minder inkomsten. Terwijl het hogere belang die dagen vooropstond, speelden in de strafrechtadvocatuur de financiële zorgen wel degelijk.

'Omzetten zijn dramatisch gedaald,' zegt de Utrechtse strafrechtadvocaat Annemarie van Ginneken. De grote boosdoener: de oprukkende OM-strafbeschikking. Meer en meer doet het Openbaar Ministerie zelf strafzaken af, zodat er geen rechter en geen advocaat meer aan te pas komt – dat heet

efficiënter en dus goedkoper te zijn. Zo belandden er in 2013 nog bijna tweehonderdduizend strafzaken bij de rechtbanken, en deed het OM al 85.000 zaken 'zelf' af – de komende jaren wil het OM meer dan de helft van de strafzaken zelf afdoen. Dergelijke aantallen weerspiegelen zich ook in het aantal politierechterzaken. 'Tot voor enkele jaren', herinnert Van Ginneken zich, 'deed je er zes, zeven per week. Tegenwoordig haal je wekelijks misschien twee politierechterzittingen.'

Standje

Bij dat grote aantal OM-afdoeningen kan wel een kanttekening worden geplaatst, zegt Bert van Rooij van strafrechtkantoor De Rooij Van Wijk (Eindhoven en Helmond). 'Vroeger kregen verdachten een standje op het politiebureau en zagen wij die zaken ook niet. Nu worden ze geplaagd met een OM-beschikking omdat die er nu eenmaal is. En ook dat betekent voor ons nauwelijks werk.'

Bij anderen krijgt Van Ginneken alleen maar bijval. Niels van Schaik van strafrechtkantoor Van Schaik | Van | Elst | Van Dam (Utrecht): 'Als je vroeger piketdienst had, haalde je daar wel meerdere zaken uit. Veelal uit de B-categorie. Je kreeg anderhalve punt voor de piketwerkzaamheden, een voorleiding bij de rechter-commissaris leverde ook anderhalve punt op – en daar had je er dan meerdere van op een dag – en je kreeg zes punten voor een politierechterzitting. Opgeteld leverde een piketdienst toch minstens duizend euro op. Tegenwoordig zit je de hele dag te wachten. Je kunt niet naar afspraken, want je moet beschikbaar zijn. En aan het eind van de dag: niets. Alles afgedaan door het OM.' Omdat piketzaken niet tot de corebusiness van Van Schaik behoren, voelt hij het niet direct aan de kantooromzet.

Het OM ging – zeker tot voor een jaar geleden – niet altijd even zorgvuldig om met de rechten van verdachten. Dat kwam vooral tot uiting bij de 'was-

Foto: Hollandse Hoogte

Op festival Lowlands gaf het OM aangehouden bezoekers de mogelijkheid hun straf ter plekke af te kopen

straten' die bij festivals en houseparty's werden ingericht. Vooral de wasstraat van de 2014-editie van Lowlands kreeg landelijke bekendheid. Bezoekers met drugs op zak werden aangehouden en konden hun straf ter plekke afkopen. Wie per se een advocaat wilde spreken, werd niet tegengehouden. Maar die verdachte moest dan naar Lelystad om er een te zoeken. De meesten pinden liever direct hun boete, om snel te kunnen terugkeren naar het festival. Dat betalen betekende dat er geen toegang meer was tot een rechter én dat de verdachte daarmee een strafblad had, werd er door het OM niet altijd bij verteld of het werd door jongeren die veelal onder invloed waren niet begrepen. Overigens heeft het OM toegezegd dat er bij dergelijke wasstraten nu wél advocaten aanwezig zullen zijn.

Strafrechtadvocate Mireille Grinwis-Veldman heeft niet bepaald gemerkt dat ze het daardoor drukker heeft gekregen. Ze constateert vooral een forse terugloop van het aantal zittingen. 'Vergeleken met 2013 had ik vorig jaar een kwart minder winst. Natuurlijk komt dat ook door de bezuinigingen op de rechtsbijstand en het feit dat verdachten in strafzaken een eigen bijdrage moeten

betalen. Er zijn bijna geen voorgeleidingen meer, ook niet bij zware geweldsdelicten of zedenzaken. Het is afknijpen en afhameren door het OM wat de klok slaat.'

Ook in de Salduz-pilot, waarin wordt bekeken welke rol de strafrechtadvocatuur moet krijgen in de zogeheten ZSM-zittingen, heeft Van Ginneken weinig fiducia. 'Als je zo'n piketdienst draait, krijg je 210 euro per dag, plus 30 euro per consult. Gewone piketdiensten leveren bijna geen meldingen meer op. Als ik jeugdpiket draai, plan ik gewoon zittingen en andere afspraken, terwijl ik vroeger de hele dag bezig was.' Ze verwacht de echte klap pas volgend jaar, 'als pilots zijn afgerond en definitief worden ingevoerd'.

Niet alleen in de Randstad wordt de pijn van de OM-beschikkingen gevoeld. Ook Mathilde Flokstra (Flokstra & Gerards Advocaten, Oldenzaal) stelt dat ze 'absoluut' minder werk heeft. 'Er zijn veel OM-beschikkingen, waardoor er veel minder voorgeleidingen zijn. Als het er vroeger honderd waren, zijn dat er nu twintig of zelfs dat niet. In de ZSM-pilot kunnen we wel via de iPad met cliënten contact hebben, maar dat is veel minder dan voorheen. Bovendien krijg

je daarvoor een derde punt van de Raad voor Rechtsbijstand. Enkele tientjes dus.'

Noord-Korea

Zelfs de iets grotere kantoren hebben last van de vele OM-beschikkingen. Mark Teurlings van Teurlings & Ellens (Amsterdam) hoort dat veelvuldig in zijn omgeving. 'Dat geldt ook voor mensen die hier in loondienst zijn.' Sander Jansen van Cleerdin & Hamer, het kantoor met de grootste strafrechtsectie van Nederland: 'Wij voelen dat ook wel. Het is echter moeilijk te kwantificeren want je weet niet hoeveel zaken je *niet* krijgt. Maar deze ontwikkeling is vooral zwaar voor jongere advocaten die een eigen strafpraktijk willen beginnen.' Hein Vogel, advocaat bij Veraart De Granada Strafrechtadvocaten en voorzitter Vereniging Sociale Advocatuur Nederland: 'Terugval in zaken is inderdaad het verhaal dat je van advocaten hoort.' Van "heel veel politierechterzaken" naar "één à twee" per week. Dat krijg je ervan als het OM én opspoort én berecht én executeert.'

Dat is een model waarvoor je in Noord-Korea de handen op elkaar krijgt, raageert Geertjan van Oosten van Van Oosten Advocaten (Amsterdam), tevens secretaris van de Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten. 'Klagen over omzetten is aan de orde van de dag.' Maar hij bespeurt ook een kentering. 'Het systeem moet fair zijn, en dat is het niet. Daarop is veel kritiek en het OM lijkt zich dat aan te trekken.' Dat steeds vaker advocaten aanwezig zijn bij houseparty's en ter plekke verdachten kunnen bijstaan, vindt Van Oosten een goede ontwikkeling. 'Verder zou de wet worden gewijzigd zodat verzet mogelijk is nadat een boete aan de officier van justitie is betaald. Dan volgt weer een gewone strafzaak voor de politierechter, met wat extra werk voor strafrechtadvocaten. Voor hen gloort er dus weer een klein beetje hoop.' <<